

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148
0033 OSLO

Kinsarvik, 17.06.2019

Hardanger Energi AS

Søknad om konsesjon for utbygging av Folkedal II kraftverk

Klage på NVE`s avslag på konsesjonssøknaden av 28. mai 2019

INNLEDNING

Hardanger Energi AS har sendt søknad til NVE datert 03.07.2017 om tillatelse etter vannressurslovens § 8 til utbygging av Folkedal II kraftverk. Konsesjonssøknaden med beskrivelse av planene og øvrige dokumenter i saken er lagt ut på NVEs nettsider <https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=7928&type=V-1>

Hardanger Energi AS (HE) er et interkommunalt kraftselskap som driver med produksjon og salg av kraft med primær området i kommunene Eidfjord, Ullensvang, Ulvik og Granvin. Hovedkontoret ligger i Kinsarvik. HE er et datterselskap av Energiselskapet Hardanger AS som er eid av de nevnte kommunene unntatt Granvin og har en årlig omsetning på omtrent 140 GWh. Egen kraftproduksjon er ca. 80 GWh i seks mindre kraftstasjoner.

Folkedal II kraftverk vil utnytte mye av eksisterende anleggsdeler som ble bygget for Nye Folkedal kraftverk oppstrøms i vassdraget, og som ble satt i drift for noen år siden. I tillegg er det søkt om overføring av vann fra nabovassdraget Kvanndalselva ved hjelp av en ca. 2 km lang overføringstunnel.

Hardanger Energi AS vil med dette klage på NVE`s avgjørelse om avslag på søknaden og ber departementet om ny behandling, og at konsesjonsspørsmålet blir prøvd på nytt.

SAMMENDRAG AV HOVEDPUNKTENE I NVE`S AVGJØRELSE

- Folkedal II kraftverk vil produsere 26 GWh pr. år som er 2 - 3 ganger gjennomsnittet for produksjonen i et småkraftverk. NVE mener likevel at de negative konsekvensene er større enn fordelene.

HARDANGER ENERGI AS, BOKS 33 5782 KINSARVIK

Telefon 53671600

*Bankgiro: 1503.36.71897 (OCR)
Bankgiro andre innbetalinger: 1503.22.82560*

*Føretaksnr. 983502601 MVA
<http://www.hardangerenergi.no/>*

- I vedtaket har NVE lagt stor vekt på de negative virkningene ved fraføring av vann fra Kvanndalselva. Det anføres at lokaliteten bekkekløft og bergvegg dekker det meste av Kvanndalen; lokaliteten er gitt svært stor verdi.
- Det er for øvrig påvist til sammen 15 rødlistearter.
- Kvanndalselva har en 3,6 km lang anadrom strekning, og produksjon av sjørørret er karakterisert som vesentlig. Fylkesmannen har innsigelse til utbyggingen ut fra konsekvensene for sjørørrestammen i elva og samlet belastning på sjørørreten i Hardangerfjorden der situasjonen for mange sjørørrestammer er kritisk. Det antas at vassdragsutbyggingene rundt fjorden er en medvirkende årsak. Den foreslåtte minstevassføringen anses ikke å være tilstrekkelig for å avbøte de negative konsekvensene.

NVEs konklusjon

«Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Folkedal II kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressurslovens § 25 er ikke oppfylt.»

BEGRUNNELSE FOR HARDANGER ENERGI'S KLAGE

Innledning

Hardanger Energi har gjennomført en grundig utredning av tiltaket og har i flere runder justert planene for å minimere negative konsekvenser for ytre miljø. Hardanger Energi mener at det i avslaget fra NVE av 28. mai 2019 i liten grad gjøres en realitetsvurdering av tiltaket og de enkelte påvirkningsfaktorene en utbygging av kraftverket vil kunne medføre.

I ettertid har BioFocus utarbeidet et notat datert 24.10.2018: «Naturverdier i Kvanndalen i Granvin Herad» etter oppdrag fra Forum for Natur og Friluftsliv, Hordaland - FNF. Notatet ligger på NVEs nettsider om saken.

Norconsult AS utarbeidet deretter et notat av 04.11.2018 som oppsummerer tidligere vurderinger av virkninger av utbyggingen, videre en oppsummering av BioFocus` rapport og en samlet kommentar til prosjektets virkninger ut fra kunnskapsstatusen pr. november 2018. Dette notatet ligger også på NVEs nettsider om saken.

Konkrete spørsmål hvor det savnes en realitetsvurdering i NVEs begrunnelse

- 1) Kvanndalen er i både i Norconsults og senere også i BioFokus` tilleggskartlegging beskrevet som et verdifullt område for biologisk mangfold. Det som er mer usikkert, er hvilke verdifulle elementer det er relevant å relatere til vannstrengen i Kvanndalselva og i hvilken grad de rødlistede artene som er funnet i området, vil bli påvirket ved en realisering av tiltaket. Det er en divergens mellom vurderingene som er gjort av BioFokus på oppdrag for Naturvernforbundet og tilleggsvurderingen som er utarbeidet av Norconsult datert 04.11.2018. Konesjonssøker har gjennomført flere justeringer i de tekniske planene for å kunne ivareta naturverdier i og langs vassdraget i størst mulig grad. Disse justeringene er tuftet på en faglig vurdering hvor produksjonstap er avveid mot fare for negativ påvirkning på naturverdier. I NVEs avslag oppleves det at disse tilpasningene og vurderingene i liten grad er drøftet og

kommentert. Det vises derfor igjen til tilleggsvurderingen som er gjennomført av Norconsult samt utredningen som er gjennomført av BioFokus.

- 2) NVE gjennomførte i 2016 en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget, kartleggingskompetanse og variasjon i vurdering av konsekvenser for flere småkraftanlegg. Dette var en meget nyttig gjennomgang som også viste «riset bak speilet» for konsulenter som er involvert i utredning av småkraftverk. Det ser ut som at en bieffekt av denne studien har blitt at kartleggere i større grad avgrenser store naturtypekomplekser, i større grad benytter føre-var-prinsippet og avmerker flest mulig rødlistede arter, selv om disse artene ikke nødvendigvis er relevante for utbyggingen. Det finnes gode naturfaglige grunner til å slå sammen et konglomerat av ulike naturtyper til store verdifulle områder. I forbindelse med utsiling av verneområder er dette eneste gangbare vei. Som grunnlag for konsekvensutredninger vil imidlertid denne tilnærmingen komplisere vurderingen av påvirkning i vesentlig grad.

I NVEs begrunnelse nøyer NVE seg med å fastslå at Kvanndalen og Kvanndalselva utgjør et intakt, helhetlig økosystem med stor verdi, og slår fast at tiltaksområdet ligger i et område som ellers er preget av mange vannkraftutbygginger. Momenter som at fossefall og fossesprutsoner ikke er representert i tiltaksområdet er helt fraværende i vurderingen. NVE slår også fast, i likhet med BioFokus, at Kvanndalen er en stor bekkekløft med svært stor verdi, selv om typiske signalarter for naturtypen så å si er fraværende i området. Videre vil Hardanger Energi hevde at Kvanndal, og i alle fall øvre deler, har mer terrengutforming som en v-dal enn bekkekløft. Dalen er også sørvendt, mens rike, verdifulle bekkekløfter normalt er nord- eller østvendte. Det vedlegges et par bilder for å illustrere dette på en bedre måte.

En eventuell diskusjon av disse vurderingene blir i all hovedsak sjekket ut med setningen: «NVE er av den oppfatning at BioFokus innehar den kompetansen som skal til for å gi en riktig vurdering av Kvanndalen». Dette kan nok i mange tilfeller også være riktig, men den type argumentasjon oppleves som noe lettvtint all den tid denne rapporten ble utarbeidet på oppdrag for FNF med det formål å stoppe en kraftutbygging i vassdraget.

- 3) Særskilt om fisk.

Viktige momenter når det gjelder fisk, er identifisering av naturlige flaskehalsar for sjørretproduksjonen fra Kvanndalselva før og etter en eventuell utbygging. Dersom flaskehalsene i dag ligger i de naturgitte forholdene i elva, så som begrenset gytesubstrat, eller lav vintervannføring som reduserer overlevelse av egg og yngel/ungfisk på elv, så kan potensialet uansett være begrenset. Dersom årsaken til de lave fisketetthetene i dag ligger i smoltoverlevelsen ute i Hardangerfjorden der påvirkning fra oppdrettsnæring ansees å være vesentlig, vil potensialet kunne være større enn det man observerer i dag. Dersom begrensningene i dag allerede ligger i elvas natur, vil en utbygging kunne ha mindre konsekvens for sjørretproduksjonen enn om begrensningene ligger ute i fjordsystemet der det i dag jobbes aktivt fra myndighetenes side for å løse opp i problemene. For å kunne fremskaffe et enda bedre kunnskapsgrunnlag, ønsker Hardanger Energi å foreslå en full bonitering av de 3600 m med sjørretførende strekning i Kvanndalselva der fallgradient, vannhastighet, substratklassifisering og kantvegetasjonsvurdering tas inn. Det bør også gjøres gytefiskregistrering for å dokumentere gytebestand i dag samt eventuelt også nye ungfiskregistreringer for å supplere tidligere innsamlet datagrunnlag. Ettersom det er blitt påpekt manglende kunnskapsgrunnlag til tross for tidligere faglige utredninger, vil Hardanger Energi også kunne vurdere å innhente dette arbeidet fra en uildet tredjepart som NORSE,

som også er svært godt kjent med sjøørretssituasjonen i regionen. NORSE vil, alene eller sammen med andre, i løpet av inneværende sesong kunne fremskaffe tilleggsdata som kan belyse flaskehalsene som er omtalt ovenfor med større sikkerhet.

Konklusjon

Hardanger Energi mener at i dagens diskusjon om hvordan ny energiproduksjon i størst mulig grad bør legges om til utslippsfri produksjon, bør utbygging av ren og effektiv, relativt rimelig vannkraftproduksjon prioriteres framfor de fleste andre genereringsformer.

Selv om enhver utnyttelse av naturressurser, herunder vannkraft, medfører ulemper for naturen, mener vi denne utbyggingen har marginale ulemper målt i forhold til verdien av den kraftmengden som innvinnes, og at samfunnsverdien i vid forstand overstiger ulempene, særlig siden ulempene som er påvist, er diskutabile.

Med hilsen
Hardanger Energi AS

Per Sigurd Hegerland
- Dagleg leiar -

Magne Alpen
- Leiar kraftproduksjon -

Vedlegg 1. Bilder

Øvre del av Kvanndal. Inntaket ligger øverst i den synlige vannstrengen.

Flyfoto fra Tyssovassdraget i Ulvik herad

HARDANGER ENERGI AS, BOKS 33 5782 KINSARVIK

Telefon 53671600

Bankgiro: 1503.36.71897 (OCR)

Bankgiro andre innbetalinger: 1503.22.82560

Føretaksnr. 983502601 MVA

<http://www.hardangerenergi.no/>